

Το Πραξικόπημα της 21ης Απριλίου 1967

schooltime.gr: Ιστορία

Πραξικόπημα της 21ης Απριλίου

Στις 21 Απριλίου του 1967 και ενώ είχαν προκηρυχθεί εκλογές για τις 28 Μαΐου, επίορκοι αξιωματικοί του στρατού, υπό την φερόμενη ηγεσία του κινηματία Συνταγματάρχη Γεωργίου Παπαδόπουλου, και συμμετοχή του Ταξίαρχου Τεθωρακισμένων Στυλιανού Παττακού και του Συνταγματάρχη Νικόλαου Μακαρέζου, ομάδας αξιωματικών του στρατού ξηράς, καταλύοντας την Δημοκρατία και τους υφιστάμενους θεσμούς της χώρας και στρέφοντας τα διαπεπιστευμένα όπλα κατά του ελληνικού λαού, κατέλαβαν την εξουσία με πραξικοπηματικό κίνημα, το οποίο οι ίδιοι ονόμαζαν «Εθνοσωτήριο Επανάσταση» ή «Επανάσταση της 21ης Απριλίου». Η Ε΄ Αναθεωρητική Βουλή των Ελλήνων, δια του Δ΄ ψηφίσματος, (8 Ιανουαρίου 1975) χαρακτήρισε την κίνηση της 21ης Απριλίου 1967 ως πραξικόπημα.

Προηγούμενο γενικό πολιτικό πλαίσιο

Μετά τον Εμφύλιο του 1946-49 ήταν διάχυτος ο φόβος της επικράτησης του κομμουνισμού παρά την ήττα του ΔΣΕ και την εξορία των ηγετικών στελεχών του ΚΚΕ. Οι κυβερνήσεις λάμβαναν μέτρα όπως η απαγόρευση του ΚΚΕ, η εκτόπιση αντιφρονούντων κ.λπ. Ορισμένοι αξιωματικοί στο στρατό, στην αστυνομία/χωροφυλακή, στην ΚΥΠ και αλλού θεωρούσαν ότι οι πολιτικοί δε λάμβαναν αρκετά μέτρα ή ότι δεν ήταν αρκετά ικανοί να αποτρέψουν τον κίνδυνο και είχαν ουσιαστικά αυτονομίσει τη δράση τους, δημιουργώντας το λεγόμενο «παρακράτος». Δημιουργήθηκαν ομάδες αξιωματικών, οι οποίες συνέρχονταν και αποφάσιζαν κοινή δράση χωρίς να λογοδοτούν ή να ελέγχονται από την πολιτική ηγεσία. Ταυτόχρονα με ψευδείς εκθέσεις ή με προβοκάτσιες προσπαθούσαν να πείσουν ότι η αριστερά είχε οργανωμένη δράση για την κατάληψη της εξουσίας. Οι κυβερνήσεις της εποχής κατά τις δεκαετίες '50 και '60 δε στάθηκε δυνατόν να ελέγξουν αυτούς τους παρακρατικούς μηχανισμούς είτε διότι δεν αντιλαμβάνονταν τη σοβαρότητα του κινδύνου για τη δημοκρατία, είτε διότι πολλές φορές τα ανάκτορα παρενέβαιναν υπέρ τους, νομίζοντας ότι οι παρακρατικοί είναι ως επί το πλείστον ορκισμένοι φιλομοναρχικοί. Δείγματα της δράσης των παρακρατικών ήταν το σχέδιο «Περικλής», ως ένα βαθμό η «βία και νοθεία» στις εκλογές του 1961 και η δολοφονία του βουλευτή της ΕΔΑ Γρηγόρη Λαμπράκη το 1963.

Η δράση των αντιδημοκρατικών ακροδεξιών ομάδων αυτών εντάθηκε μετά τη νίκη στις εκλογές του 1963 της Ενώσεως Κέντρου με αρχηγό τον Γεώργιο Παπανδρέου, ο οποίος ήταν μεν αντικομμουνιστής, πίστευε όμως ότι η πολιτική διώξεων κατά των κομμουνιστών μάλλον τους ενίσχυε παρά τους αποδυνάμωνε. Οι πραξικοπηματίες φοβούνταν την πιθανότητα νέας νίκης της Ενώσεως Κέντρου στις προσεχείς εκλογές. Μια νίκη της θα σήμαινε ενίσχυση της πτέρυγας του Ανδρέα Παπανδρέου και πιθανή κάθαρση του στρατεύματος από τα υπερδεξιά στοιχεία. Μια τέτοια κάθαρση αναμφισβήτητα θα περιλάμβανε πολλά από τα ηγετικά στελέχη του κινήματος. Η προηγούμενη προσπάθεια ελέγχου του στρατεύματος από την κυβέρνηση είχε καταλήξει σε σύγκρουση με τα ανάκτορα και την Αποστασία του 1965. Αν η Ένωση Κέντρου επανεκλεγόταν, η παρέμβαση των ανακτόρων θα ήταν πολύ πιο δύσκολη. Την ίδια στιγμή οι αντιαμερικανικές δηλώσεις του Ανδρέα Παπανδρέου, η χείρα φιλίας που έτεινε προς την ΕΔΑ και οι προτροπές του για ενίσχυση της φιλίας με τις χώρες του Συμφώνου της Βαρσοβίας είχαν θορυβήσει όλους τους δεξιούς θεσμικούς και εξωθεσμικούς παράγοντες, περιλαμβανομένων και των Αμερικανών. Λόγω της προχωρημένης ηλικίας του Γ. Παπανδρέου ο Α. Παπανδρέου διαφαινόταν ως ο διάδοχός του σε περίπτωση νίκης στις επερχόμενες εκλογές.

Έμβλημα της Χούντας. Ο Φοίνικας μέσα από την φωτιά.

Υπήρχαν πολλές αναφορές στο ενδεχόμενο πολιτειακής εκτροπής, ενώ σχεδιαζόταν πραξικόπημα και από ανώτερους αξιωματικούς υπό τον στρατηγό Σπαντιδάκη με την ανοχή (αν όχι με την ενθάρρυνση) του βασιλιά Κωνσταντίνου Β'. Τα σενάρια αυτά αφορούσαν την αφαίρεση της εξουσίας από την Ένωση Κέντρου, σε περίπτωση νίκης της τελευταίας στις επερχόμενες εκλογές, και την αναστολή εφαρμογής ορισμένων άρθρων του Συντάγματος για περιορισμένο χρονικό διάστημα.

Οι αξιωματικοί που τελικά προέβησαν στο πραξικόπημα την 21η Απριλίου 1967 κινήθηκαν πιο γρήγορα και εξέπληξαν τους πάντες. Το καθεστώς δικαιολόγησε την κατάληψη της εξουσίας υποστηρίζοντας ότι υπήρχε κίνδυνος να καταληφθεί η εξουσία από τους κομμουνιστές. Οι πραξικοπηματίες ισχυρίστηκαν ότι είχαν ανακαλύψει εβδομήντα φορτηγά αυτοκίνητα φορτωμένα με ψεύτικες στρατιωτικές στολές, που οι κομμουνιστές θα χρησιμοποιούσαν για να κάνουν πραξικόπημα. Ποτέ δεν παρουσίασαν κάποιο από αυτά τα αποδεικτικά στοιχεία και σύντομα και οι ίδιοι εγκατέλειψαν τη πρόφαση του επερχόμενου κομμουνιστικού κινδύνου.

Το Χρονικό του πραξικοπήματος

Οι συνωμότες διατάζουν

Ο Συνταγματάρχης Γεώργιος Παπαδόπουλος, ο Ταξίαρχος Στυλιανός Παττακός και ο Συνταγματάρχης Νικόλαος Μακαρέζος συναντήθηκαν στο αρχηγείο των Τεθωρακισμένων στο Γουδή, στις 11.30' της 20ης Απριλίου. Ο Παπαδόπουλος δεν είχε λάβει ακόμα κάποιες πληροφορίες και πρότεινε να αναβάλουν το πραξικόπημα κατά είκοσι τέσσερις ώρες. Ο Παττακός αρνήθηκε κι η διαφωνία τους κράτησε αρκετή ώρα. Τελικά ο Παττακός ανακοίνωσε στους άλλους συνωμότες ότι εκείνος θα ξεκινούσε το κίνημα είτε τον ακολουθούσαν, είτε όχι ^[1] και τότε συμφώνησαν κι οι υπόλοιποι. Ωστόσο, το πραξικόπημα, είχε ήδη καθυστερήσει κατά μία ώρα και οι πρώτες μετακινήσεις μονάδων άρχισαν μετά τη 1π.μ. Ο λόγος που δίσταζε ο Παπαδόπουλος ήταν γιατί το μεσημέρι της ίδιας μέρας κάποιος είχε τηλεφωνήσει ανώνυμα στη γυναίκα του Συν/χη Λάζαρη και της είχε πει ότι η πολιτική ηγεσία ήξερε για τη βραδινή κίνηση. Βικιπαίδεια:Παράθεση πηγών

Έλεγχος τηλεπικοινωνιών

Πρώτα κινήθηκαν τα τμήματα των καταδρομέων (ΛΟΚ). Αποτελούσαν τη λυδία λίθο επιτυχίας του κινήματος, που θα είχε πιθανότητες επικράτησης μόνο αν οι μονάδες αυτές κατόρθωναν να καταλάβουν όλα τα τηλεπικοινωνιακά κέντρα χωρίς να δοθεί το σήμα συναγερμού. Δεν έπρεπε να ειδοποιηθούν και να κινητοποιηθούν ο βασιλιάς, οι στρατηγοί, η κυβέρνηση πριν ολοκληρωθούν οι βασικοί στόχοι του κινήματος. Οι τηλεπικοινωνίες – κτίριο της ΕΡΤ (τότε ΕΙΡΤ), τηλεόραση, ραδιοφωνικοί σταθμοί, τηλεφωνικό κέντρο και στρατιωτικές εγκαταστάσεις ασυρμάτου - κατελήφθησαν μεταξύ 1 και 1.30' π.μ. χωρίς να δοθεί το σήμα του συναγερμού. Στους δρόμους επικρατούσε ησυχία, αφού δεν είχαν ακόμα κινηθεί τα τανκς και δεν κυκλοφορούσαν ομαδικά διάφορα στρατιωτικά καμιόνια. Οι στρατιώτες μετακινούνταν γρήγορα και αθόρυβα, κατά μικρές ομάδες, στους προκαθορισμένους στόχους δίχως να κινούν την προσοχή ή την περιέργεια. Ένα τζιπ γεμάτο στρατιώτες δεν ήταν κάτι το ασυνήθιστο στους αθηναϊκούς δρόμους. Μέσα σε ελάχιστα λεπτά οι στρατιώτες της Χούντας είχαν θέσει υπό το λειτουργικό έλεγχό τους όλα τα τηλεπικοινωνιακά κέντρα

Πλαστογράφηση – Σχέδιο Προμηθεύς

Ο Παπαδόπουλος είχε ετοιμάσει μια γραπτή διαταγή, που όριζε τις μετακινήσεις των αναγκαίων στρατιωτικών μονάδων, πλαστογραφώντας το όνομα του Βασιλιά. Οι συνωμότες απευθύνθηκαν στους αγουροξυπνημένους στρατιώτες διαβάζοντάς τους τη, δήθεν υπογεγραμμένη από το Βασιλιά, Διαταγή και τους ανέπτυξαν το σχέδιο μάχης, στο όνομα του Βασιλιά. Στη συνέχεια ο Παπαδόπουλος έστειλε το κωδικό σήμα για την ενεργοποίηση του Σχεδίου Προμηθεύς, σχέδιο εκτάκτης ανάγκης του ΝΑΤΟ. Το συγκεκριμένο σχέδιο προορίζονταν για την αναγκαστική ανάληψη εξουσίας από το στρατό με σκοπό την εξουδετέρωση κομμουνιστικής εξέγερσης, σε περίπτωση που εισέβαλαν στην Ελλάδα δυνάμεις του Σοβιετικού Στρατού^[2]. Βασικό στοιχείο του σχεδίου ήταν ότι έθετε όλες τις στρατιωτικές μονάδες υπό την άμεση ηγεσία του Υπουργού Άμυνας ή του Αρχηγού ΓΕΣ, στρατηγού Σπαντιδάκη ή του Βασιλιά, απαγορεύοντας ρητά την υπακοή τους σε οποιαδήποτε άλλη διαταγή.

Ο έμπιστος του βασιλιά αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Στρατού, στρατηγός Γ. Σπαντιδάκης, αντικαταστάθηκε από τον Οδυσσέα Αγγελή. Ο Αγγελής κάνοντας χρήση του νέου του αξιώματος έδωσε εντολή στο Γ' Σώμα Στρατού στη Θεσσαλονίκη να εφαρμόσει το Σχέδιο Προμηθεύς σε όλη τη χώρα.

Συλλήψεις

Έχοντας πια στη διάθεσή τους τηλέφωνα και ασυρμάτους, οι κινηματίες ήταν έτοιμοι να προχωρήσουν στην επόμενη φάση του σχεδίου τους, στις συλλήψεις.

Είχαν αναθέσει σε ειδικές ομάδες τη σύλληψη κορυφαίων πολιτικών. Μόλις άρχισαν ταυτόχρονα τις συλλήψεις, άρχισαν να κινούνται τα τανκς και οι μονάδες Λοκατζήδων. Ο Παπαδόπουλος έφτασε στο Πεντάγωνο, όπου τον περίμεναν ο Συνταγματάρχης Ιωάννης Λαδάς και ο Αντισυνταγματάρχης Κωνσταντίνος Ασλανίδης. Οι στασιαστές όρμησαν μέσα και κατέλαβαν το κτίριο, χωρίς πάλι να δοθεί το σήμα του συναγερμού. Δώδεκα τανκς κι οκτώ θωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού κύκλωσαν το Πεντάγωνο, ενώ άλλα τανκς βρέθηκαν μπροστά στα κτίρια της τηλεόρασης, των ραδιοφωνικών σταθμών και των τηλεφωνικών κέντρων, ώστε να αποκρουστεί κάθε απόπειρα ανακατάληψής τους. Κι αφού είχαν δρομολογηθεί οι συλλήψεις, άλλα τανκς άρχισαν να καταλαμβάνουν θέσεις στην πλατεία Συντάγματος, μπροστά από μεγάλα ξενοδοχεία (Χίλτον) και άλλα σφράγιζαν τους δρόμους που οδηγούσαν από την επαρχία στην Αθήνα. Αποκλείστηκε και το αεροδρόμιο του Ελληνικού.

Η πρώτη ειδοποίηση που πήρε ο Βασιλιάς Κωνσταντίνος για όσα συνέβαιναν ήταν από τον υπασπιστή του, Ταγματάρχη Μιχάλη Αρναούτη, όταν είδε ομάδα στρατιωτών να εισβάλλει στην κατοικία του στο Παλιό Ψυχικό. Το τηλέφωνό του όμως νεκρώθηκε και τελικώς συνελήφθη και οδηγήθηκε στο Πεντάγωνο. Από τις βροντές των πυροβολισμών, ξύπνησε και η Μαργαρίτα Παπανδρέου^[3]. Η κατοικία του Ανδρέα Παπανδρέου ήταν γειτονική του Μιχάλη Αρναούτη. Ένας Λοχαγός και τέσσερις κομάντος εισέβαλαν στην οικία και μετά από επεισοδιακή καταδίωξη συνέλαβαν τον Ανδρέα Παπανδρέου. Ο Κωνσταντίνος αμέσως τηλεφώνησε στον Πρωθυπουργό Παναγιώτη Κανελλόπουλο όπου ο τελευταίος τον πληροφορούσε ότι τον συνέλάμβαναν εκείνη ακριβώς τη στιγμή, στις 2.23' το πρωί.

Η δεύτερη ειδοποίηση ότι βρισκόταν σε εξέλιξη πραξικόπημα ήρθε στις 2.10' το πρωί, όταν ο αστυνομικός διευθυντής της Αθήνας Τσιγιώργος άκουσε τις κινήσεις των στρατιωτικών μονάδων και τηλεφώνησε στον Υπουργό Δημοσίας Τάξης Γεώργιο Ράλλη. Ο Ράλλης προσπάθησε να τηλεφωνήσει στο Τατόι, αλλά το τηλέφωνό του είχε νεκρωθεί. Κατευθύνθηκε στο γειτονικό αστυνομικό τμήμα, από όπου κατόρθωσε μέσω ασυρμάτου Motorola να συνδεθεί με το Βασιλιά. Ο Βασιλιάς έδωσε εντολή στον Ράλλη να επικοινωνήσει με τους αξιωματικούς υπηρεσίας των Σωμάτων Στρατού στη Θεσσαλονίκη, την Καβάλα, και σε άλλες πόλεις, να τους θέσει σε κατάσταση συναγερμού και να κινηθούν προς την Αθήνα. Ο Γεώργιος Ράλλης προσπάθησε να επικοινωνήσει με τον Επιτελάρχη του Γ' Σώματος Στρατού, Ταξίαρχο Ορέστη Βιδάλη, για να κινητοποιήσει τις δυνάμεις στη Θεσσαλονίκη. Δεν πρόλαβε, αφού το σχέδιο Προμηθεύς είχε ήδη τεθεί σε εφαρμογή με αποτέλεσμα ο Ταξίαρχος Βιδάλης να αγνοήσει το σήμα του Ράλλη^[4]. Μόλις έλαβε το σήμα, ο Βιδάλης

βρέθηκε σε μεγάλη αμηχανία. Έσπευσε να ζητήσει οδηγίες από το ΓΕΣ και ο Στρατηγός Σπαντιδάκης τον διαβεβαίωσε, ψευδώς, στο τηλέφωνο ότι ο Βασιλιάς ήταν σύμφωνος με ό,τι είχε γίνει και ότι έπρεπε να αγνοήσει τη διαταγή Ράλλη^[5].

Ο Λεωνίδας Κύρκος και ο Μανώλης Γλέζος ήταν από τα πρώτα μέλη της Αριστεράς που συνελήφθησαν. Ο Γεώργιος Παπανδρέου συνελήφθη από αξιωματικούς στις 2.45' λέγοντάς τους, με τα προτεταμένα όπλα προς αυτόν: «*Είναι η πέμπτη φορά που μου συμβαίνει!*».

Πριν η ώρα πάει 3.00 π.μ., οι πραξικοπηματίες είχαν θέσει υπό τον απόλυτο έλεγχο τους την Αθήνα. Είχαν εγκλείσει τους σημαντικότερους κρατούμενους τους στους θαλάμους των Υποψηφίων Εφédρων Αξιωματικών, στο δεύτερο όροφο της Σχολής Τεθωρακισμένων, στο Γουδί. Χιλιάδες πολίτες είχαν μαντρωθεί στον Ιππόδρομο, στο Φαληρικό Δέλτα, στο γήπεδο Καραϊσκάκη στο Νέο Φάληρο και στο γήπεδο του Παναθηναϊκού στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας.

Διαπραγματεύσεις

Στις 5.30' το πρωί, ο Ράλλης τηλεφώνησε πάλι στον Βασιλιά, του ανέφερε τις προσπάθειές του να επικοινωνήσει με τα Σώματα και του συνέστησε: «*Παθητική αντίσταση Μεγαλειότητα, και ίσως αργότερα κάτι μπορέσετε να κάμτε*».^[6]

Στις 6.00' το πρωί οι Συνταγματάρχες βγήκαν στο ραδιόφωνο για να αναγγείλουν την ανάληψη της εξουσίας από το στρατό στο όνομα του Βασιλιά. Ανήγγειλαν την αναστολή ορισμένων άρθρων του Συντάγματος: Επρόκειτο για τα άρθρα 5,6,8,10,11,12,14,18,20,95 και 97. Αυτό σήμαινε ότι δεν ίσχυαν πια οι διατάξεις που προέβλεπαν:

- Οτι κανένας δε συλλαμβάνεται χωρίς δικαστικό ένταλμα,
- Το δικαίωμα της ελεύθερης συγκέντρωσης προσώπων,
- Το δικαίωμα της ίδρυσης και συμμετοχής σε σωματεία,
- Το δικαίωμα της ελευθερίας του λόγου,
- Το απαραβίαστο της αλληλογραφίας.
- Το άρθρο 18 απαγόρευε την επιβολή θανατικής ποινής σε πολιτικά εγκλήματα και έτσι μπορούσαν πλέον να συσταθούν και να λειτουργήσουν, χωρίς ειδικό νόμο, έκτακτα στρατοδικεία.

Στις 8.00' το πρωί οι κινηματίες ζήτησαν συνάντηση με τον Βασιλιά στο περικυκλωμένο από τανκς Τατόι. Αφού παρέδωσαν τα όπλα τους στο φυλάκιο εισόδου (και χάθηκε, έτσι, μια ευκαιρία σύλληψής τους) συνάντησαν τον Κωνσταντίνο από τον οποίο και ζήτησαν να υπογράψει διακηρύξεις, οι οποίες θα επέτρεπαν το σχηματισμό κυβέρνησης. Επικαλέσθηκαν τον κομμουνιστικό κίνδυνο και την προστασία του Θρόνου και, στις αρνήσεις του Κωνσταντίνου, ο Παττακός του δήλωσε : *Οι Επαναστάτες δεν συζητούν, απαιτούν!*^[7] Τελικά, ο Κωνσταντίνος δέχθηκε να μεταβεί στο Πεντάγωνο για μια τελική συνάντηση. Εκεί είχαν μεταφερθεί και κορυφαίοι πολιτικοί ηγέτες καθώς και ο Πρωθυπουργός Παναγιώτης Κανελλόπουλος. Πριν μεταβεί στο Πεντάγωνο, ο Κωνσταντίνος πέρασε από την κατοικία της μητέρας του, Φρειδερίκης στο Παλαιό Ψυχικό, μάλλον για να τη συμβουλευτεί. Στο Πεντάγωνο επικρατούσε χαώδης κατάσταση. Καθώς οι ώρες περνούσαν και δεν διαφαινόταν κάποια λύση, κατώτεροι αξιωματικοί απειλούσαν ανοιχτά, κραυγάζοντας, τους ανωτέρους τους. Ο Κωνσταντίνος μπόρεσε και συνάντησε τον Παναγιώτη Κανελλόπουλο για λίγα λεπτά. Ο Π. Κανελλόπουλος εισηγήθηκε στον Βασιλιά να διατάξει τους αξιωματικούς να καταθέσουν τα όπλα. Ο Βασιλιάς, όμως, δεν έλεγχε κανέναν από αυτούς που οπλοφορούσαν.

Ο Βασιλιάς υποχωρεί, η Χούντα νομιμοποιείται

Αργά το μεσημέρι οι δύο πλευρές κατέληξαν σε συμφωνία. Ο Βασιλιάς δέχτηκε να αναλάβουν υπουργεία στρατιωτικοί και οι πραξικοπηματίες δέχτηκαν να γίνει Πρωθυπουργός μη στρατιωτικός. Ο Κωνσταντίνος πρότεινε τον Κωνσταντίνο Κόλλια, εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Η επιλογή προκάλεσε γενική έκπληξη, ο δε Παπαδόπουλος αναγκάστηκε να ρωτήσει ποιος ήταν αυτός ο Κόλλιας. Ο Γρηγόριος Σπαντιδάκης ανέλαβε Υπουργός Άμυνας με υφυπουργό τον Στρατηγό Γεώργιο Ζωιτάκη και οι συνωμότες Γ. Παπαδόπουλος Υπουργός Προεδρίας, Στυλ. Παττακός Υπουργός Εσωτερικών και Νικ. Μακαρέζος Υπουργός Συντονισμού.

Σύμφωνα με τον Αμερικανό πρεσβευτή Φίλιπ Τάλμποτ, ο οποίος επισκέφθηκε τον Βασιλιά Κωνσταντίνο στα Ανάκτορα της οδού Ηρώδου Αττικού λίγο μετά την ορκωμοσία, ο Βασιλιάς Κωνσταντίνος του αποκάλυψε ότι δεν έλεγχε πλέον το στράτευμα και πως «Ορισμένοι απίστευτα βλάκες ακροδεξιοί μπάσταρδοι, που είχαν τον έλεγχο των τανκς, οδήγησαν την Ελλάδα στην καταστροφή». Ο Βασιλιάς ισχυρίστηκε ότι σκέφθηκε προς στιγμή να εκτελέσει τους πραξικοπηματίες, όταν έφτασαν στα Ανάκτορα για να ορκιστούν. Σκέφθηκε, όμως, ότι η κίνησή του δεν θα είχε καμία αξία, μια και τα Ανάκτορα ήταν περικυκλωμένα από τανκς επανδρωμένα από αξιωματικούς που τους ήταν πιστοί. Ο Βασιλιάς Κωνσταντίνος δεν ήταν καθόλου βέβαιος για τις επόμενες κινήσεις του και σκεπτόταν σοβαρά αν θα ήταν καλύτερο να μείνει ή να φύγει από τη χώρα. Ρώτησε τον Τάλμποτ πόσος χρόνος θα χρειαζόταν για να φτάσουν στο Τατόι αμερικανικά ελικόπτερα, προκειμένου να μεταφέρουν τον ίδιο και την οικογένειά του εκτός Ελλάδας και αν υπήρχε περίπτωση να αποβιβαστούν Αμερικανοί πεζοναύτες στην Ελλάδα για να τον βοηθήσουν να ανακτήσει τον έλεγχο των Ενόπλων Δυνάμεων ^[8].

Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος Β' ανάμεσα σε μέλη της δικτατορικής κυβέρνησης αμέσως μετά την ορκωμοσία του δεύτερου κλιμακίου στις 22 Απριλίου 1967. Διακρίνονται οι Παπαδόπουλος, Κόλλιας, Σπαντιδάκης (πρώτη σειρά), Ζωιτάκης, Παττακός (δεύτερη σειρά).

Συνέντευξη Παπαδόπουλου

Στις 27 Απριλίου ο Γεώργιος Παπαδόπουλος, με την ιδιότητα του υπουργού Προεδρίας, έδωσε συνέντευξη τύπου σε έλληνες και ξένους δημοσιογράφους ^[9].

Δικαιολόγησε το πραξικόπημα λέγοντας πως η επέμβαση του στρατού ήταν επιβεβλημένη εξαιτίας της πορείας της χώρας προς τον κομμουνισμό. Ως αιτίες αυτής της πορείας παρουσίασε την αδυναμία συνεννόησης των πολιτικών μεταξύ τους και με τον Βασιλιά, καθώς και μια σχεδόν καθολική αντίληψη αναρχίας στην ελληνική κοινωνία. Κατά τον Παπαδόπουλο ο στρατός ήταν η μόνη πολιτικά ουδέτερη δύναμη ικανή να αποτρέψει την καταστροφή.

Ως πρωταρχικό στόχο του νέου καθεστώτος παρουσίασε την ανάπλαση της κοινωνίας ώστε να αποβληθεί η αναρχική αντίληψη. Για να δικαιολογήσει τα κατασταλτικά μέτρα χρησιμοποίησε το παράδειγμα του ασθενή που πρόσκαιρα ακινητοποιείται πάνω στο χειρουργικό τραπέζι προκειμένου να αποκατασταθεί η υγεία του.

Σε ερώτηση δημοσιογράφου αν η ασθένεια ήταν το ενδεχόμενο αποτέλεσμα των προκηρυχθεισών εκλογών το αρνήθηκε και είπε πως στόχος ήταν να αποτραπεί η πορεία προς τον κομμουνισμό μέσω του κοινοβουλίου,

κατά το παράδειγμα της Τσεχοσλοβακίας.

Ισχυρίστηκε πως το πραξικόπημα ήταν αναίμακτο. Προσδιόρισε τους πολιτικούς που είχαν τεθεί υπό περιορισμό σε περίπου 25 και είπε πως σύντομα θα ήταν ελεύθεροι. Επίσης ανέφερε πως είχαν συλληφθεί περίπου 5.000 επικίνδunami κομμουνιστές, η τύχη των οποίων θα κρινόταν από επιτροπές ασφαλείας. Υποστήριξε πως είχε βρεθεί υλικό, για τη συγκέντρωση του οποίου απαιτήθηκαν 70 φορτηγά, που αποδείκνυε ότι προετοιμαζόταν κομμουνιστικό πραξικόπημα.

Για την τύχη της Αριστεράς είπε πως θα δημιουργηθούν συνθήκες τέτοιες που θα κάνουν τον κομμουνισμό ακίνδυνο, όπως στις μεγάλες χώρες της Ευρώπης.

Όταν ρωτήθηκε αν υπάρχει πρόθεση να κληθεί ο Κωνσταντίνος Καραμανλής όταν γίνει μετάβαση από τη στρατιωτική διακυβέρνηση σε πολιτική, το διέψευσε.

Επιβολή δικτατορίας

Το Δικτατορικό Καθεστώς, που προήλθε από το πραξικόπημα, είναι γνωστό ως η Χούντα των Συνταγματαρχών.

Οι παλαιότερες παρεμβάσεις των στρατιωτικών στην πολιτική ζωή της Χώρας ήταν μικρής διάρκειας και σύντομα οι στρατιωτικοί αποχωρούσαν, δίνοντας τη θέση τους σε μια ευνοούμενη ομάδα πολιτικών. Αντίθετα, η Χούντα έδειξε ξεκάθαρα την απέχθειά της προς όλους τους πολιτικούς, ενώ μόνο μερικοί ασήμαντοι πρώην πολιτικοί προσφέρθηκαν να συνεργαστούν με το καθεστώς. Οι προθέσεις της Χούντας να παραμείνει στην εξουσία για μεγάλο χρονικό διάστημα φάνηκαν καθαρά μετά τη σύνταξη του νέου Συντάγματος, που στην ουσία ποτέ δεν εφαρμόστηκε στην πράξη.

«Επαναστατικόν Συμβούλιον» και «Επαναστατική Επιτροπή»

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό ο πυρήνας των πραξικοπηματιών θα συγκροτούσε το Επαναστατικό Συμβούλιο^[10], υπό την αίρεση του οποίου θα τελούσε το νομοθετικό και εκτελεστικό έργο της κυβέρνησης. Ο Γεώργιος Παπαδόπουλος ήταν αντίθετος σε ένα τόσο ισχυρό ρόλο του Συμβουλίου και πέτυχε τον έλεγχο της κυβέρνησης να ασκεί η Επαναστατική Επιτροπή, με μέλη τον Στυλιανό Παττακό, τον Νικόλαο Μακαρέζο και τον ίδιο.

Το δεκαπενταμελές Επαναστατικό Συμβούλιο θα συνεδρίαζε μια φορά το μήνα με αντικείμενο τις μείζονος σημασίας αποφάσεις της κυβέρνησης.

Ωστόσο ο Γεώργιος Παπαδόπουλος σύντομα συγκέντρωσε πάνω του όλες τις εξουσίες, καταργώντας στην πράξη τόσο το Επαναστατικό Συμβούλιο όσο και την Επαναστατική Επιτροπή.

Η δίκη των πραξικοπηματιών

Το καλοκαίρι του 1975 οι πρωταίτιοι του πραξικοπήματος της 21ης Απριλίου δικάστηκαν ενώπιον του Πενταμελούς Εφετείου Αθηνών, με τις κατηγορίες της στάσης και της εσχάτης προδοσίας, , αδικήματα που ενέπιπταν στα άρθρα 134 και 135 του Ποινικού Κώδικα και 63 του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα.

Η σύνθεση του δικαστηρίου ήταν η ακόλουθη: Πρόεδρος ο Γιάννης Ντεγιάννης, σύνεδροι οι εφέτες Παναγιώτης Λογοθέτης, Παναγιώτης Κωνσταντινόπουλος, Ιωάννης Γρίβας και Γεώργιος Πλαγιαννάκος και εισαγγελέας ο Κωνσταντίνος Σταμάτης. Μετά από ακροαματική διαδικασία που διήρκεσε περίπου ένα μήνα (28 Ιουλίου - 23 Αυγούστου 1975) το δικαστήριο επέβαλε τις ακόλουθες ποινές στους κατηγορούμενους ανώτερους και ανώτατους αξιωματικούς:

όταν λέμε ισόβια, εννοούμε ισόβια». Η πράξη επιείκειας αντιμετωπίστηκε με σφοδρότητα από το σύνολο της αντιπολίτευσης, κυρίως για το γεγονός της κυβερνητικής παρέμβασης σε αποφάσεις της δικαιοσύνης.

Σημειώσεις

- [1] Συνέντευξη Στυλ. Παττακού στον Αλέξη Παπαχελά, Οι Φάκελοι, Mega Τηλεόραση, Απρίλιος 2002
- [2] Καράγιωργας 2003
- [3] Εφιάλτης στην Αθήνα (Nightmare in Athens), Μαργαρίτα Παπανδρέου, Εκδόσεις Prentice-Hall (1970), ISBN 0-13-622423-7
- [4] Μήνυμα του Ράλλη προς τον ταξίαρχο Βιδάλη

Προς Γ' Σώμα Στρατού. Τούτο να αναλάβη την κοινοποίησιν προς Α' και Β' Σώματα Στρατού. Πρόεδρος κυβερνήσεως και υπουργός Αμύνης συνελήφθησαν υπο επαναστατών. Ευρίσκομαι ελεύθερος εν επαφή μετά Βασιλέα και εντέλλομαι όπως κινήσετε τάχιστα προς Αθήνας δυνάμεις σας κρατούντες εις περιοχὴν μόνον τα απαραίτητα δι' ασφάλειαν ταύτης τμήματα. Εάν προβληθῆι υπό στασιαστών αντίστασις αὐτὴ δέον εξουδετερωθῆι αμέσως. Γεώργιος Ράλλης, υπουργός Δημοσίας Τάξεως

- [5] Πολιτικές Εκμυστηρεύσεις 1950-1989, Γεωργίου Ι. Ράλλη, Εκδόσεις Προσκήνιο, σελ. 106, ISBN 960-7057-00-7
- [6] Πολιτικές Εκμυστηρεύσεις (1950-1989), Γεώργιος Ι. Ράλλης, σελ. 106
- [7] Συνέντευξη Στυλ. Παττακού στον Αλέξη Παπαχελά, Οι Φάκελοι, Mega Τηλεόραση, Απρίλιος 2002
- [8] Ο Βιασμός της Ελληνικής Δημοκρατίας, Αλέξης Παπαχελάς, Εκδόσεις Εστία, σελ. 325, ISBN 960-05-0748-1
- [9] Μακεδονία 28/4/1967 (<http://efimeris.nlg.gr/ns/pdfwin.asp?c=124&dc=28&db=4&da=1967>)
- [10] Μακεδονία 1/9/1974 (http://efimeris.nlg.gr/ns/pdfwin_ftr.asp?c=124&pageid=74175&id=-1&s=0&STEMTYPE=1&CropPDF=0)

Εξωτερικές συνδέσεις

- 21η Απριλίου-4η Αυγούστου-Σχέσεις στοργής (<http://www.hprrt-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000074519&tsz=0&autostart=0>) (Αρχειό ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - πρώην Ε.Ρ.Τ.)
- Αφιέρωμα στην 21η Απριλίου (<http://www.hprrt-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000071857&tsz=0&autostart=0>) (Αρχειό ντοκιμαντέρ της Δημόσιας Τηλεόρασης - πρώην Ε.Ρ.Τ.)
- Νέοι Φάκελοι: 21η Απριλίου (<http://folders.skai.gr/main/theme?id=308&locale=el>)

Πηγές άρθρων και Συνεισφέροντες

Πραξικόπημα της 21ης Απριλίου Πηγή: <http://el.wikipedia.org/w/index.php?oldid=4369735> Συνεισφέροντες: Alaniaris, Badseed, Cplakidas, Dada, Dimitriss, Dipa1965, Diu, Ferengi, FocalPoint, Geraki, KAKTOS, Kakoslykos1917, Kalogeropoulos, Kamafe, Kostisl, MARKELLOS, Nataly8, Neagoras, P.a.a, Sotkil, Surveyor, Templar52, Tzavaras, Vagrand, Vanakaris, Veron, Αιμε, Αντιγόνη, Αργίδαμος, Μυρμηγκάκι, Νίκος Τουντας, Παναγιώτης Μπότοης, 24 ανώνυμες επεξεργασίες

Πηγές Εικόνων, Άδειες και Συνεισφέροντες

Αρχείο:21april1967.png Πηγή: <http://el.wikipedia.org/w/index.php?title=Αρχείο:21april1967.png> Άδεια: άγνωστος Συνεισφέροντες: Geilamir, Transistor, Tzavaras, 3 ανώνυμες επεξεργασίες

Αρχείο:junta.jpg Πηγή: <http://el.wikipedia.org/w/index.php?title=Αρχείο:Junta.jpg> Άδεια: άγνωστος Συνεισφέροντες: Badseed, MARKELLOS, Αιμε

Αρχείο:Diki.jpg Πηγή: <http://el.wikipedia.org/w/index.php?title=Αρχείο:Diki.jpg> Άδεια: άγνωστος Συνεισφέροντες: Dimitriss

Εικόνα:Nuvola apps kaboodle.png Πηγή: http://el.wikipedia.org/w/index.php?title=Αρχείο:Nuvola_apps_kaboodle.png Άδεια: άγνωστος Συνεισφέροντες: Alphax, Cathy Richards, CyberSkull, Gmaxwell, Kanonkas, Rocket000, The Evil IP address, Waldir, 1 ανώνυμες επεξεργασίες

Άδεια

Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0
[//creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/](http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)